

Станіслав **СТЕЦЕНКО**

ВІЙНИ
ХУДОЖНИКІВ

РОМАН

Харків
«Фоліо»
2015

РОЗДІЛ 1

Кінець незвично теплої зими 1940 року приніс в Європу тривожний запах передчуття війни. Віддавав він також і запахом зради, причому зради тотальної. Усі зраджували всіх. Колишні друзі миттєво ставали ворогами. Угоди про дружбу і ненапад швидко уклалися, але так само швидко і розривалися. І вчорашні друзі сходилися у смертельному герці.

Німеччина й СРСР, досі смертельні вороги, які щойно воювали в Іспанії, раптом почали «активно дружити» й для початку поділили між собою повалену і вщент зруйновану німцями Польщу. Гітлер перед нападом розірвав німецько-польську угоду про ненапад, а Сталін свою угоду з поляками навіть і не розривав. Навіщо? Польща двома вождями була просто викреслена з переліку існуючих у Європі держав. 150 англійських і французьких дивізій у цей час бездіяльно спостерігали, як союзу ім Польщу стирають з лиця землі.

Загалом ідеї Сталіна і Гітлера — соціалізм і націонал-соціалізм — не надто відрізнялися. І рік тому, в 39-му, вони — дві споріднених душі, два вожді — нарешті знайшли один одного.

Вожді, або фюрери, — вони реанімували цей титул з глибини віків. Колись вождями називали ватажків диких племен, наділених необмеженою владою. Тепер же дві величезні країни зробили крок на кілька тисячоліть назад, проголосивши своїх керманічів вождями. Для цього потрібно було спочатку знищити еліту, щоб ніхто більше не смів зазіхати на титул фюрера. І вони зробили це. Вожді намалювали своїм племенам велике і світле майбутнє. Але тільки завтра. Тих, хто не вірив чи сумнівався, вони теж знищили. Звісно, рано чи пізно вони мали захотіти стати верховними вождями — Європи, а потім і світу. Для цього один мав знищити іншого. Але то в майбутньому. Сьогодні ж вони мусили дружити. Проти решти світу...

* * *

З осені 1938 року я вирішив іти разом зі Сталіним... Сталін і я — єдині, хто дивиться лише в майбутнє. Так, я найближчими днями на німецько-

радянському кордоні подам руку Сталіну і разом з ним розпочну новий розподіл світу....

*Адольф Гітлер.
Виступ перед командним складом вермахту
22 серпня 1939 року*

* * *

До речі, мало кому відомо, що якщо брати до уваги людський фактор, то рушійною силою Другої світової війни стали не Гітлер, Чемберлен чи імператор Хірохіто. Мимоволі ним став імперський міністр Ріббентроп, який переконав Гітлера, що ні Франція (з її найпотужнішою на той час армією в Європі), ні Англія (з її найпотужнішим у світі флотом) не наважаться оголосити війну Німеччині через напад на Польщу. Гітлер надзвичайно довіряв Ріббентропу, оскільки той раніше був послом у Британії.

Але Ріббентроп ніколи не був людиною великого розуму. Красень, який піднявся нагору завдяки вдалому одруженню з донькою винних магнатів Хенкелів, він так і залишився тугодумом. Теща Ріббентропа говорила: «Дивно, що мій зять, маючи так мало мізків, зміг злетіти так високо. Тим боліснішим може бути падіння».

Так і вийшло. Коли 3 вересня обидві держави оголосили Німеччині війну, Гітлер кілька днів перебував у шоковому стані. Люди з найближчого оточення говорили, що фюрер неначе постарів на кілька років. При зустрічі він ставив усім одне й те ж запитання: «І що тепер?»

Ріббентроп назавжди був відлучений від першого кола впливу на фюрера. Але відступати Німеччині вже було нікуди: за два тижні, згідно з радянсько-німецьким пактом, східний кордон Польщі мали перетнути радянські війська.

І ось 6 жовтня 1939 року Польща, зруйнована ударами Люфтваффе, під натиском двох могутніх армій — вермахту і Червоної армії — облишила чинити опір. Частина розбитого польського війська опинилася в німецьких, а частина — в радянських концтаборах. У німецько-радянському комюніке, поширеному ТАРС, зазначалося: «Сьогодні завдання радянських і німецьких військ полягає в тому, щоб відновити у Польщі порядок і спокій, порушені розпадом польської держави...» А журналіст «Правди» так описав ті дні у столиці нового радянського союзника: «Берлін у ці дні мав особливо жвавий вигляд. На вулицях біля вітрин і спеціальних щитів, на яких вивішені карти Польщі, увесь день юрмляться люди. Вони жваво обговорюють успішні операції Червоної армії. Просування частин Червоної армії позначається на карті червоними радянськими прапорцями».

Англія й Франція почали готувати авіаційний удар по радянських нафтопромислах у Баку, сподіваючись позбавити вермахт пального. Радянський Союз після підписання пакту з Німеччиною вважався у світі її союзником і «гнав» до Німеччини сотні ешелонів з нафтою, рудою, зерном, отримуючи натомість високі технології й зразки новітньої військової техніки.

За кілька місяців до описаних вище подій, у листопаді 39-го, Радянський Союз напав на Фінляндію, яка, за пактом з Німеччиною, була віднесена до його сфери впливу. Молотов тоді гоноровито заявив: «Вести розмови тепер настала черга солдатів».

Ворошилов запевнив Сталіна, що за тиждень радянські танки будуть у Гельсинкі. Та не так сталося, як гадалося. СРСР виключили з Ліги Націй, він зазнав величезних втрат і пішов на ганебне перемир'я, одержавши незначні територіальні поступки. За результатами війни європейські військові експерти — як німецькі, так і англо-французькі — зробили сенсаційне відкриття, що Червона армія має неефективне керівництво, застаріле озброєння і втратила провідні позиції в європейській військовій ієрархії.

* * *

Газета «Правда», 13 березня 1940 року

Англо-французские империалистические круги подстрекали Финляндию, как ранее Польшу и другие государства, к войне с Советским Союзом, обещая «гарантии» и поддержку в этой войне, сея иллюзии, будто построенные при англо-французской помощи укрепления недоступны для Красной армии. Достаточно было трех месяцев военных действий, чтобы от этих иллюзий не осталось и следа. Они рассеялись вместе с той густой и зловонной тучей антисоветской клеветы и лжи, которой продажная англо-французская печать пыталась ввести в заблуждение общественное мнение всего мира.

Воодушевленные патриотическим порывом, бойцы, командиры и политработники Красной армии и Военно-морского флота показали, что нет таких крепостей, которых не могли бы взять большевики, что Красная армия — надежная защита Советского Союза и грозный меч для всех его врагов.

* * *

Таким чином, на початку 1940 року в Європі не велося жодних бойових дій, і тому війна швидко отримала назву «дивної». Але всі чудово розуміли, що то затишок перед бурею. Грозові хмари повільно, але невідворотно збиралися над континентом.

Наприкінці січня 1940 року пролунало останнє попередження, що війна всіх проти всіх на порозі: військовий транспортний літак 2-го повітряного флоту Німеччини вилетів з Мюнстера в Бонн з високопоставленим офіцером вермахту на борту і детальним планом атаки Німеччини на західні держави. Через бурю пілот заблукав і сів на території Бельгії, що входила до антигітлерівської коаліції. Пілота й офіцера відразу заарештували. У плані, який знайшли у планшеті офіцера, йшлося про те, що удару по західних державах буде завдано з дня на день. Уряди країн, які згадувалися у плані, сушили голови — справжній той план чи це провокація, на яку були мастиками і німецька військова розвідка адмірала Канаріса, і політична розвідка групенфюрера СС Райнгарда Гейдріха. Більшість була впевнена, що літак і план — це провокація. Але вони помилялися...

19 березня 1940 року, 02 год. 10 хв.

Москва, Ближня дача, Кунцеве

У лісі гучно закричала сова, і Сталін розплющив очі. Крики нічного птаха не розбудили його. Після приїзду з Кремля на Ближню дачу йому так і не вдалося заснути. Може, тому, що порушив свій режим — у такий час він зазвичай лише виїздив із Кремля.

Його погляд ковзнув по годиннику на стіні (третья ночі), по тілу жінки, що лежала поряд. Віра. Віра Олександрівна Давидова. Прима Большого театру. Мецо-сопрано. Як її називали в театрі, «грім-баба». Для зустрічі з нею він приїхав сюди на дві години раніше. Жінка спала на лівому боці. На широкому, горіхового дерева ліжку. Зазвичай він спав на дивані. Але Віра хотіла, щоб було широке ліжко. Він виконав її забаганку — нехай буде ліжко. Учора охорона привезла і встановила його.

Ковдра прикривала жінку лише частково, відкривши погляду вождя розкішні груди й округлі стегна.

Сталін підвівся з ліжка. Натягнув захисного кольору бриджі, сорочку. Взяв люльку. У нього було кілька люльок. Але ця — чорна із білою цяткою на мундштуку, вироблена відомою англійською фірмою «Дангіл», була улюбленою. Не зводячи очей з розкішного тіла співачки, вибив у попільницю попіл. Дістав з ящика приліжкової тумби з кількома телефонами коробку цигарок «Герцеговина Флор», вийняв дві. Покрутив їх між пальцями, витрушуючи тютюн у люльку. Поклав цигарковий папір у попільницю. Прим'яв великим пальцем тютюн у люльці. Чиркнувши сірником, підніс люльку до рота. Жест, знайомий мільйонам людей у СРСР за фотографіями в журналах і фільмами кінохроніки. Спалахи полум'я в півмороці кімнати відтінили глибокі віспини на щоках і старечі зморшки на шиї. Глибоко, смачно затягнувся, випустив кільце диму. Прислухався до звуків за вікном. Сова замовкла. Але тепер вітер